

HIND 20 MARKA

NOORUSMAA

EESTI NOORSOO AJAKIRI

TEINE AASTAKÄIK

NR. 9

LEHEKUU

1927

S I S U.

J. Parijõgi — Laevapoiisi päevilt. — Anna Brigader — Pöialpoiss. —
—rm— Maa-aluste linnade rahvas. — Piltidest. — Vesteid suurmeeste elust. —
Noorte vald. — Kutsevalikust. — Loodusesõbra nurk. — Ülesandeid ja võistlusi.
— Male. — Kabe.

Kirjakast.

V. Peetsu. Ei. Tagasi saadame kaastöö
vaid siis, kui selleks margid juures. **Metsa-
poeg.** — Kes see tuli? ilmub. **Tooma Kaalu.**
— Puid löikamas — ei. **Ats** — nimeta saade-
tised paberikorvi. **Joonas Veevoog.** — „Ke-
vad“ on väga harilik loodusekirjeldus, mille
avaldamiseks pole mõtet. L. Kask — teil on

nimi küll uus, aga tööd endised, ei saa ikka
veel tarvitada. **Marula** — tööd on tõepoolest
väga „algelised“, nagu ütlete isegi. **Seepä-
rast** ei. **A. Liigjärv** — seekord ei ilmu. **Anu**
— ka seekordist saadetist ei saa tarvitada.
Kuidas esimese ja järgmiste vahel nii suur
vahe?

NOORUSMAA

EESTI NOORSOO AJAKIRI

Nr. 9.

Lehekuu

1927.

Toimetuse juhatajad: J. Käis, M. Laarman, E. Martinson. :: Vastutav toimetaja: E. Martinson. :: Väljaandja: Eesti Õpetajate Liit. :: Toimetuse ja talituse aadress: Tallinn, Rataskaevu nr. 22. Toimetuse kohtumised esmaspäeval ja reedel k. 12—1.

A. Peerna.

Kevadel.

Natalie Mey illustratsioonid.

14. Matused merel.

Pärtsel jäi päev-päevalt ikka viletsamaks ja haigemaks. Suvel kosus küll Vahemere pehmete tuulte paitusel ja oli peaaegu terve, aga sügise tulles jäi jälle näost kollaseks ja silmad vajusid auku. Ta lai selg tõmbus kühmu, jalad jäid nõrgaks ja kõveraks.

Vähehaaval hakkas kapten teda kõrvaldama raskematest töödest ja mind asemele säädma, isegi õisi vahikordi usaldati mulle. Meie osad vahetusid iseenesest, temast sai vanemas eas jälle laevapoiss, mina aga läksin elule vastu.

Kuidas ta küll silmnähtavalt vananes ja kokku langes. Mõnikord jäi päeval signaalilaternat puhastades või mõnd kõieotsa kõites tukkuma, aga õisiti ei olnud tal und, viskles koikus ja keeris kord üht, kord teist külge.

Mäletan, et ühel ööl, kui ta jälle õige rahutu oli, tõusin üles ja läksin ta voodi ette.

— Mis sul on? Kas teeb valu?

— Ei ole midagi, muudkui südame alt pistab. Tahtsin, näe, tekile minna, aga jõud lõppis otsa.

— Ma aitan.

Aitasin ta tekile, viisin keula, laotasin alla vana purjetüki ja säädsin pää alla kõiekimbu. Öö oli jahe ja taevas selge. Sõitsime pea linnutee suunas lõunast põhja.

— Vaata, kui tähed siravad, lausus Pärtsel ja läks siis äkki jutukaks. — Aga neid võib vaadata mõnikord ööd otsa. Küll oleksid öised vahikorrad igavad, kui tähti ei oleks. Mina armastasin juba poisikesena aknal istuda ja tähti vahtida. Meil oli Väigastes oma saun peremehe maa serval, pea merekaldal. Isal ei tulnud küll mõisas teol käia, aga kalu pidi mõisale püüdma. Käisid siis mõlemad emaga merel, jäid

sinna hilja ööni, meie ootasime vanemaga aknal, ootasime ja vaikisime. Siis vahtisin tähti niikaua kui silmad väsisid. On meeles, et igal õhtul hakkas üks täht meie aida nurga tagant paistma, kerkis siis kõrgemale ja liugles edesi, kuni aknaraami taha kadus. Jah, see on mul selgesti meeles. Ja kuidas ma kohkusin, kui esimest korda seda liikumist märkasin. Kas sul ei ole niisugust asja olnud?

— Ei tea, ei mäleta.

— Kui siis isa ja ema merelt tagasi tulid, jutustasin ka neile, et tähed meie aida kohal liiguvad. Aga isa ei imestand sugugi, ta oli suur tähetundja võis öösel alati tähtede järgi ütelda, mis kella aeg on. Jah, nii oli poisikesel põlves. Ja mõtle, kui täna koikus lamasin, hakkas kõrvus helisema sõna — kelk... kelk... Tal oli nii võõras kõla ja ma olin täiesti unustand, mis ta tähendab. Nagu läbi udu tuli meele, et olen seda sõna kunagi kuulnud, aga mis ta tähendus oli, ei saand ometi kätte. Nüüd tuli küll meele — see, milllega lapsed liugu lasevad. Kas sul ei ole kunagi seda juhtund, et sõna võõraks jääb ja ta tähendus ununeb?

— Ei vist, ei mäleta.

— Imelik küll, mõnikord paistab jälle mõni uus asi, nagu oleks see ammu juba nähtud ja tuttav. Vaata, meie istume siin kahekesi laevakeulal ja ajame juttu, aga mul on niisugune tunne, nagu oleksime juba ammu, aastate eest niisama laevakeulas istund ja neidsamu jutte rääkind. Aga kui meele hakkad tuletama, siis mitte ei tule meele, millal see oli... Kas tead, kui sa mind „Suitsu“ kiililt lahti kiskusid, mis ma siis mõtlesin? Kas võid arvata?

— Ei tea...

— Siis oli mul niisugune tunne nagu oleksin jälle poisike, nagu oleksin

ronind kodurannas võrgukuuri katusele ja kardaksin maha tulla. Minu pääkohal lendles hiiglakajak ja püüdis mulle no-kaga ropsusid pähe anda...

Nii ta jutustas lugusid pea kogu öö, rohkem küll iseenele kui minule. Mõtelõng katkes tihti, kujutelu hüples siia-sinna, mul oli raske teda jälgida. Vastu hommikut hakkasid silmad hiilgama, põsed õhetama... vaade eksis ebamäärasesse kaugusesse, nagu oodates mõnd ilmutust. Nii jutukana polnud ma teda veel kunagi näind.

Käisin talle vahepeäl kajutist piipu ja tubakat toomas. Pani suitsu käima ja näis õige mõnulevat säääl laevakeulas, vanad purjetükid külje all ja köiekimp padjaks. Aga kui valuhood hakkasid käima, hakkas visklema ja oigama, nagu tõmbus valuliselt kokku. Siis arvas kindlasti, et ta enam koduranda ei näe, viigu mina ta õelastele Väigastesse tervisi.

Järgmisel päeval ei tulnud ta enam koikust välja, aga öösi pidin ta jälle viima laevatekile. Nüüd olid ta kõned segased ja valuhogudel ei olnud vahet. Valvasin ta juures hommikuni, niisutasin ta pääd ja andsin kaptenilt saadud rohtusid. Vastuhommikut, kui tähed kahvatama lõid, jäi ta rahulikumaks ja... heitis hinge. Säälsamas laevakeulas, külje all vanu purjetükke ja köiekimp padjaks. Sulgesin ta silmad ja tõstsin käed rinnale risti. Siis heitsin ta kõrvale tekile kummuli, rinnus hakkas valu põletama, oleks tahtnud nutta, aga ei olnud pisaraid.

Pärtsel, pilusilmaline rangisjalgne Pärtsel... Hüüdis mind Jaaguks, kui „Suitsule“ tulid, naeris ja pilkas mind alul, kuid kas ta nii halb oligi! Kuidas ta küll „Suitsu“ hukkimisel laevakii- list kinni hoidis, nii et muidu lahti ei saand, kui pidin saapakontsaga lööma... Siis kahekesi merel paadiga... kuidas ta noaga kätte löikas, kui nägi, et mul janu on, ja siis nagu häbenedes ütles: „ehk katsuksid juua, Joonas...“ Fraserburghis tõi mulle õunu haigemajja, ja kuidas ta pilusilmad särama lõid, kui nägi, et meelemärkusel olen...

Siis tuli kapten. Lipp tõmmati üles, poole masti, leinalipp.

Ei me pannud talle selga valget surisärki ega olnud meil anda talle viimast majakest, kirstugi. Purjeriide sisse ta mähkisime, käed rinnal ristas, kõitsime valge laua külge, millele kinnitasime raskuseks raua- ja ketitükke, et ta kohe vajuks alla sügavasse märga hauda ega langeks haidele saagiks.

... ja tõstsin käed rinnale...

Päälõunal ta matsime. Kapten tuli tekile, kõrge kübar pääs ja seljas must pidukuub, mida kandis ainult konsulite juures käies. Laev pöördi tuulest ära, purjed jäid lõdvalt rippuma. — „Mars“ leinas. Kajakad lakkasid häälitsemast ja tegid aeglasi tiire laeva ümber, lained näisid raugevat — ookean leinas. Meie seisime seitsme mehe palja päi surnukeha ümber ja vaikisime. Siis pani kapten käed kokku ja luges palve... kaks pisarat voolasid üle ta paleta. Mullast oled sa võetud... meil ei olnud mulda talle hauda järele

visata. Karedate nägudega madrused seisid tõsiselt.

Kui kapten palve lõpetas, haarsime surnukeha kätele, kandsime ta laeva-äärele ja lasksime libiseda üle parda... Ta kadus meie silmist kohe, aga meie seisime veel kaua palja päi laevapardal ja lugesime tasakesi palvesõnu.

Meil oli kajutis aknal plekkpurgis palsamilill, ainuke lill laeval. Murdsin selle õie ja heitsin Pärtselile järele märga hauda.

Siis pöördi laev jälle tuule ja vantide nagisesdes hakkas „Mars“ teekonda jätkama, aga lipp jäi poole masti kuni õhtuni.

Õhtul kirjutas kapten laevaraamatusse: 1875. aastal 26. septembril uue kalendri järgi suri „Marsil“ kell 5 hommikul madrus Nigulas Pärtsel ja maeti samal päeval kell 2 päälle lõunat 42° 15' põhja laiuse ja 7° 20' ida pikkuse all Ferro järgi.

15. Jäätand laeval koju.

Suhkrulaadungi andsime Londonis ära, siis sõitsime tühjalt Hulli ja saime uue prahi, kivisüsi, Pärnu jaoks. Algas kodureis. Mäletan, et need olid igavad ja rasked päevad. Kõik Saksa meri ja inglise rand oli uttu uppund. Päevad ja ööd põlesid laeval märgutuled, kuid udusireen pidi huilgama vahetpidamata. Puksiir viis laeva sadamasse ja tõi ta jälle kaugele merele. Londonis põlesid päevad otsa tuled, aga nad ei valgustand midagi ega paistnud kuigi kaugele kollases udus. Kõik liikusid ja töötasid nagu varjud, hääledki sumbusid uttu.

Kui Hullist välja sõitsime, eksisime mitu päeva udus. Käed väsisid udusireeni lõõtsutades. Kapten viibis vahetpidamata tekil ja puuris silmadega uttu. Oleks aga kustki täheke vilksatand, oleks ta kohe aktaadiga platsis olnud. Alles neljandal päeval lahkus udu ja saime õige kursi kätte, olime jõudnud Norra randa, otse idasuunas Hullist.

Taani väinades tabas meid vali torm. Poole päeva panime vastu, sest kapten oli osav, meeskond tubli ja laev hästi lastis, siis pöördusime väikesesse

taani sadamasse tormipakku, kus viibisime kaks päeva.

Läänemeres tabas meid tugev lumetsadu, tuli sula lund nagu kotiga, puistas täis kõik vandid ja köied, laevatekilt sai teda pärast päris rookida. Aegajalt tuli üks või teine puri maha võtta ja lumest puhtaks kloppida, sest muidu oleksid nad selle koorma all tuule käes rebenend. Kuidas meie siis õlitatud jakkides laevalael vahetpidamata askeldasime! Jalad läksid tinaraskeks ja silmalaud kiskusid kinni. Järgmisel päeval jäi küll sadu üle, aga temperatuur langes kuni 7° alla nulli. Puhus vali kagutuul, nii et päälüust löikas läbi. Kõik lõdisesime, hammas ei puutund hammast vastu. Käed lõhkesid, huuled lõhkesid, ülevalt, vantidest ja köitest, sadas jääkilde nagu terasnaelu näole ja kätele. Kajutis küdes raudahi vahetpidamata, aga seda halvem oli tekile lõdisema tulla, kui kajutis soojendamaks olid käind. Mageda vee jäätas ära ja löi tunni lõhki, tuli siis jääkilde kajutis veeks sulatada, kui kohvi oli vaja keeta. Laeva külgede ümber tõmbas jää kooriku ja kui laineharja tekile paiskas, siis see sinna jäätas. Kliiverpoomist rippusid alla jämedad jääpurikad ja vante mööda ronis jää üles. Juba hakkas laev jääkoorma all sügavamini istuma. Samal võis näha nõrka ajujääd siin-sääll laikudena liikuvat. Kapten oli rahutu ja püsis vahetpidamata tekil.

— Kas arvate, et pääseme Pärnu? usaldasid küsida.

— Kes teab, kui enne põhja ei vaju; näed, jääkoorik laevakülgedel on juba kaunis paks, vastas ta mõrudalt.

— Ajujääd selle tuulega küll karta ei maksa. Seda ei või selle tuulega veel kuigi palju olla.

Meeskond oli tusane ja tõrges, aga kaptenile ei usaldatud poole sõnagagi vastu hakata. Ainult madrus Tiidus ei kaotand oma hädä tuju. Tema leidis võimalikuks veel naljatadagi:

— Pole viga, las' paneb lombi jäässe, siis läheme jala Saaremaale — palju seda maad ikka on.

Jõudsime siiski oma süte- ja jäälaadungiga õnnelikult Pärnu. Sadam ei

olnud veel jääs. Aga sadamasse sõites käis „Mars“ vaevalt kolm jalga üle merpinna.

Pärnus tormasime kõik kohe maale, ainult kapten jäi laevale. Kodumaa, tuttavad näod, eesti keel igalpool... Peatasin vastutulijaid ja kõnelesin nendega nagu vanade tuttavatega. Söed välja laaditud, tuli lahkumine. Peeti pidu sadamatrahteris, Tiidus puhus oma külmand torupillile jälle hääle sisse, lauldi, tantsiti, nagu vanasti Kulbu „Kajakalgi“. Isegi kapten lasi laulu lahtu. Maal oli ta ikka teissugune kui merel, siin lõbutses, ja pääsis talle palju lähemale, merel valitses aga kuningana.

Kui pidu juba üle kesköö oli kestnud, säädsin pambu valmis ja hakkasin jumalaga jätma kapten Koostiga, meestega. Kapten pani mulle käe piha ümber ja kiitis mind tubliks madruks.

— Kas näeme veel?

— Kes teab.

— Tule kevadel tagasi „Marsile“, tule!

Võtsin pambu selga, kepi kätte ja hakkasin säätsamast vara hommikul Tallinna poole marssima. Jala, poollenates, mööda konarlikku postmaanteed. Öömajal kõrtsides, siis killavooride kaasas jälle edesi. Jalgadel olid tiivad. Tuttavad talud, tuttav suitsulõhn, kodumaa kuused, männid tee ääres... Jalgadel olid tiivad, laul tikkus tulema iseenesest. Kõige värvirikkamad on ikkagi kodumaa metsad, kõige selgem koduse taeva sina. Kui siis veel lund, valget villpehmet lund hakkas sadama... Paitasin käega lumiseid aidu ja puid tee ääres.

Tallinnast sõitsin edesi rongiga, aga kodulinnast võtsin posthobused ja sõitsin Kulbule kellade helinal nagu kadund isagi.

Jõudsin Kulbule õhtul. Kui Rannamaest alla sõitsime, ei püsind enam istuda, tõusin püsti ja püüdsin postipois-si kiirustada:

— Rutemini, rutemini! Vaata säält udust hakkab varssi paistma valge majak!

„Jalgadel olid tiivad“...

— Hobused sõidavad juba nelja, vastas postipois-s. — Rutemini enam ei saa.

Aga minule oli seda veel vähe.

Siis hakkas õhtuses hämaruses selginema valge majak, sadamavärvavad, hall kontor, aidad, sadamasild... Kui väike siin kõik on, kui madalad majad! Kas valge majak tööpoolest kõrgem ei olegi? Ja majake, majake, sää! tuleorni taga... Hüppasin saanist välja enne kui hobused peatusid ja tormasin tuppa... Tuli põles koldes, vanaisa ja Ankruvits istusid tulepaistel, ema laua taga... Siis lõi tuli koldes rõõmsasti loitma, kodune soojus tungis hingesse.

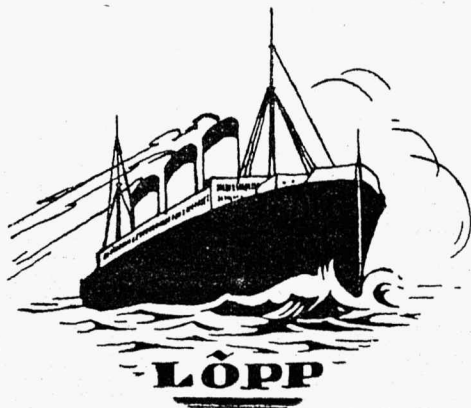
— Ema! ema!...

Sirutas käed ette ja tuli mulle vastu, aga sõna ei saand suust.

Siis viimati:

— Joonas! Oled jälle kodus! Kui suur sa oled!

Pääsin veel samal talvel merikooli. Järgmisel kevadel läksin merele juba noore madrusena, kuid see on hoopis uus lugu.

Pöialpoiss.

Anna Brigaderi muinasjutt seitsmes pildis. Läti keelest **Karl Aben.**

Järg.

Neljas pilt.

Ihnuri juures.

Inetu tuba. Sügavas metsas. Tühi. Ainult ühes nurgas kolle hõõgivate sütega. Kitsad ukSED tagaseinas ja mõlemal pool. Hiline õhtu. Väljas torm ja vihm.

Esimene etteaste.

Ihnur. Ihnuri teenija.

Ihnur (kuiv — nälgin, vaeselt rietatud; iga riidejupp on talle lühike ja kitsas—jätab mulje, just nagu oleks poolalasti).

Teenija (katkend pükstes ja kuues — pääs vana rätik, ärakantud, laiad kotad jalas. Temal on jälle kõik liig pikk ja lai, sellepärast, et ta on riitunud ihnuri annetatud räbalaisse. Tuba pime, ainult koldest paistab nõrk kuma).

Ihnur (pahemalt poolt, käes savipott). Hei, hei! (Kärsitu, hüüab veel kord.) Hei, hei!

Teenija (paremalt poolt, peerg käes, mille ta hiljem pistab seinaprao vahele). Noh, Noh?

Ihnur. Noh! Noh! Mis see on, et jalamaid ei tule?

Teenija (ümiseb). Ma ju tulin.

Ihnur. Jah — tulin. Kas mul pole juba niigi suu kulund jahvatades ja tõreldes terve päev. Ütle, mis sa nüüd oled jälle teinud?

Teenija. Mis ma's olen teind?

Ihnur. Kui kaua sa pead rasvapätsiga läbi ajama? Mis ma sulle ütlesin?

Teenija. Sellega, mis teie nelja aasta eest hiire käest ära võtsite?

Ihnur (kurjasti). Ära kuluta sõnu! Kas siis meil mõni teine rasvapäts veel on? (Tõmbab teenija kõrvupidi vastu maad.) Kas ma ei ütelnud, et veel kaks talve peab sellega läbi saama — suvel ei ole ju rasva tarvis. — Ja mis sa teed? Täna oli minu leemes rasvakord tõmbund kokku — nii paks. (Näitab. Kurjasti.) Kas sa tahad mul juu sed pääst süüa, mis?

Teenija (võtab poti ja vaatab sinna sisse). Kõik tühi. Oleks mulle põhja päälegi jätnud!

P. Aren.

Vana Tallinn.

I h n u r. Sulle jäi ju kõik hädus. Rasvakord jäi poti ääre külge. Kui sa uhad selle sooja veega, siis saab sulle säält kolmeks päevaks.

T e e n i j a. Kui oleks veel vähe leiba.

I h n u r. Ära nurise! Eile jäi mul 12 koorukest üle ja täna töid sa mulle ainult seitse, nii siis on sulle jäänud terve viis koorukest.

T e e n i j a (näitab jalgu). Kui annaksid ometi uued kotad! Neist ronivad ju varbad välja.

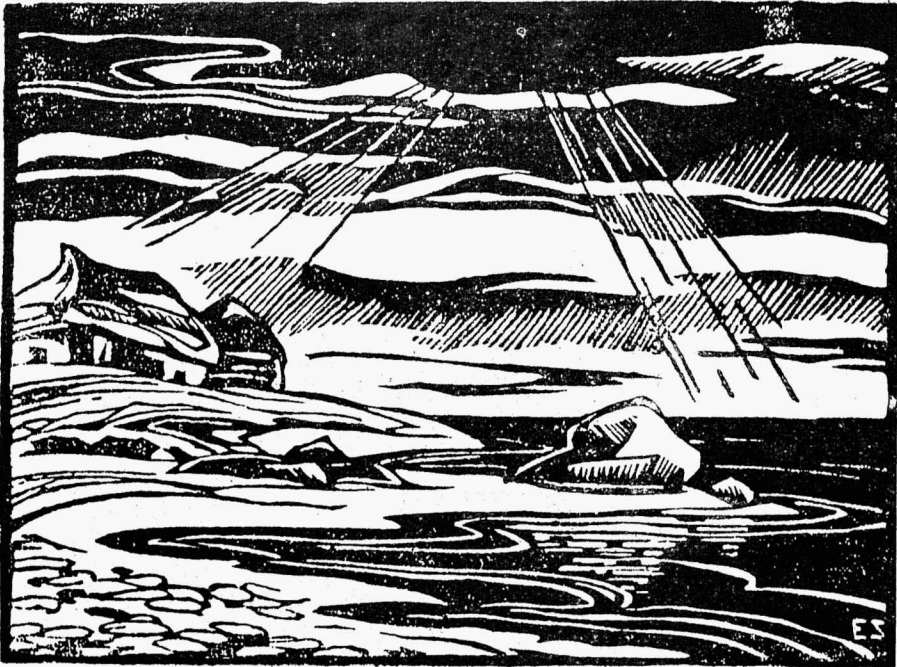
I h n u r. Uued kotad! Uued kotad! Sa oled hulluks läind! Sa sööd mul juuksed pääst! Kas on kellelgi maailmas parem elada kui sul. (Kergitab tema riidehilpe.) Kas sa ei ole riietatud kui printsess? Ning sul tulevad pähe

uued kotad! Ainult kolm sügist tagasi andsin ma sulle needsamad püksid, mis olid tol korral peaaegu uued, ja selle kuue. Kuid sul ei ole veel hästi!

T e e n i j a. Ja, kuidas ma siis näen välja. Ma olen ju ometi naisterahvas.

I h n u r. No seda sa mulle haugud. Naisterahvas! Suur mõis: naisterahvas! Kas sellepärast peab ülearust uhkust ajama! Kas sellepärast peab kolme-, neljakordseid rõivaid kandma! Mis sul nii viga. (Märkab peergu ja jookseb seda kustutama. Uksele koputatakse.) Ma ütlen: sa hävitad mind sootuks, sa hävitad mind põhjalikult! Sää! hõõguvad söed ja sa põletad veel peergu.

P ö i a l p o i s s (tuleb aeglaselt keskelt).

E. Salu.

Rannal.

Teine etteaste.

Ihnur. Teenija. Pöialpoiss.
Pöialpoiss (ukse juures). Tere õhtust!

Ihnur (kurjasti). Mis sa siin otsid?

Pöialpoiss (alandlik, väsind). Palun öömaja.

Ihnur. Ei ole mingisugust öömaja. Välja! Välja! Minu maja ei ole hulguste jaoks! (Haarab tast kinni.)

Pöialpoiss. Väljas on nii pime. Kuulake, milline torm ja sadu — —

Ihnur. Käi, käi, käi.

Pöialpoiss (ruttu). Ma teile ka — — — ma teile ka midagi annan.

Ihnur. Mis sa siis annad?

Pöialpoiss (ei tea, mida ütelda). Ma annan teile — ma annan teile oma homse päeva.

Ihnur. Hää andja, ainult teise varrast. Midagi, poiss! (Vaatleb teda.) Ja kõigist sinu hilpudest ei kõlba mulle ka midagi.

Pöialpoiss (paludes). Kuid välja küll ärge ajage. Laske mul selle eest midagi teha.

Ihnur. Teha? Teha? (Mõtleb.) Noh hüva! Sa võid ust hoida. Mul tuleb just kui uni. Ma valvasin juba neli ööd. Jumal teab, kes praegu mööda maailma ei aele: käivad, hüüavad, kisendavad ööd läbi. Ei või enam julge olla. (Ahvardavalt.) Aga sina! — Ära sa suikuma jää! Ära arva, et ma ei tea. (Teenijale.) Tuli võta ühes ja kustuta ära! (Pöialpoisile, umbusklikult.) Ja sina ära arva siin nuhkida ja salakuulata... No! Küll ma vaatan! (Ära.)

Kolmasetteaste.

Teenija Pöialpoiss.

Pöialpoiss (kombib kõhtu). Ah! Kõht tühi!

Teenija. Siin sa teda küll ei täida.

Pöialpoiss. Anna ometi midagi! (Ahnelt.) Mis sul sääal potis?

Teenija. Noh, kui sa oled hää poiss, siis võib siit meile mõlemile õhturoog saada.

Pöialpoiss (vaatab potti). Tühi!

Teenija. Loputan leige veega, jätkub. (Paremale ära.)

Pöialpoiss (ringutab). Ah! Nüüd on küll kõik luud läbi vettind.

Teenija (tuleb tagasi. Annab poti ja puulusika.) Säh, no säh, lörbi vähe!

Pöialpoiss (rõõmus ja ahne.) Anna siia! Anna siia! (Haarab mõlemate kätega poti, otsib silmadega, kas pole kuhugi istuda, ja kui ei näe midagi, istub põrandale ja sirutab jalad välja, pott süles. Rüüpab korra, pettub — hapu näoga.) Vööö! Solk! (Vaatab sisse.) Oleks üks rasvaröömike!

Teenija (irvitab.) Pure sõrme, saab rasva. (Võtab peeru.)

Pöialpoiss (ehmund). Sa jätab mind pimedasse?

Teenija. Valvamise jaoks ei ole tuld vaja.

Pöialpoiss. Kas sul ei ole öle-
kotikest, kus magada?

Teenija. Ölekott! Terve kott õlgi! Sa oled vist hull! Kas nii palju on terves ilmas. Meil on kümme õlge majas; härral — seitse, mul — kolm. (Võtab peeru ja läheb ära.)

Pöialpoiss (pimedas. Jäeb istuma, pää maha langend). Ai, ai! Nüüd läheb küll viletsasti! (Uksele koputatakse.) Kuule! Kes see? Võib olla ka mõni vaeseke, kes otsib öömaja. Lähen avan ukse. (Läheb ust avama. Tuleb sisse vana meheke hallis mantlis, suure halli habemega. Tuba muutub kohe valgeks.)

Neljas etteaste.

Vanamees. Pöialpoiss. Viimati
Ihnur.

Pöialpoiss (imestab). Kust korraka see valgus tõusis? Niipea kui tuli vanake, jäi valgeks.

Vanamees. Jumal appi, Pöialpoiss!

Pöialpoiss. Abi vaja, vanake, abi vaja. (Endamisi imestades.) „Jumal appi, Pöialpoiss!“ ütles ta?

Vanamees. Kas ei võiks öömaja saada?

Pöialpoiss. Või, taadike. Raske saada. Mina lubaks küll, kui aga too ei kuule. (Näitab päaga Ihnuri ukse poole.)

Ihnur (ukse taga). Kellega sa säääl ümised? Arvad, ma ei kuule!

Pöialpoiss. Või, või, nüüd tuleb! Kuhu nüüd peita? (Seisab vanamehe ette, seda varjata tahtes.)

Ihnur (pahemalt poolt.) Kellega sa säääl räägid? Kes tuli sisse?

Pöialpoiss. Keegi ei tulnud! Ainult tuul krabistas!

Vanamees (seisatab Pöialpoisi kõrvale). Valetada ei ole vaja!

Ihnur. Mis? Jälle üks hulgu!

Vanamees (palub). Anna mulle öömaja!

Ihnur. Küll ma sulle annan öömaja nuiaga üle kühmu! Välja! Hulgustele ei ole siin kohta!

Vanamees (palub). Ära aja mind ära!

Pöialpoiss. Ära aja küll! Kuhu vanake läheb nii halva ilmaga.

Ihnur. Kae, kae, kus mul haletseja! Sina lähed tema eest kas või ise külma kannatama?

Pöialpoiss (jonnakalt). Läheks ka, kui see aga aitaks.

Ihnur. Suuga võib kõik. Noh, kannata tema eest kolm valu, siis ma jätan tema siia.

Pöialpoiss (rahutu vaatega). Kolm valu? Mis valud!

Ihnur. Kui lubad, siis ütlen sulle järjest.

Pöialpoiss (mõtleb). Kannatan.

Vanamees. Mis sa nüüd, pojake! Siis ma ju parem lähen.

Pöialpoiss. Miski eest! (Valjusti.) Küll! küll kannatan ära.

Ihnur (irvitab). Küll saab himu täis, küll! (Võtab kuuokraest nõela.) Näed seda nõela. Selle torkan su kätte kuni — noh kuni silmani.

Pöialpoiss (kogub jõudu). Torka!

Ihnur (torkab. Kahjurõõmsalt). Noh? Noh? kas valutab ka?

Pöialpoiss (kannatab). Ai... i... nult nii terav sul see nõel oligi?

Ihnur (tõmbab välja). Noh? valutab?

Pöialpoiss (põlgusega). Nagu kirbu hammustus. (Hüüab välja.) Noh, Tuuleemand, näed, et pidasin vastu!

Ihnur (läheb kolde juure). Noh, tule siia, tule siia. Veel ei ole sulle küllalt. Näe, siin hõõguvad veel söed. Puhume! (Puhub.) Hõõguvad veel päris

M. Laarman.

Linoollõige.

hästi! Pista nüüd käsi sisse, kohe!
Kuni ma loen kolm nõidust. (Hoiab
Pöialpoisi kätt süte pääl ja loeb nõi-
dusi.)

Pöialpoiss (kannatades). K-
ku-us ime. — Suur — asi. — Sul on
ju need sö-ö-ed päris külmad!

Ih nur (laseb käe lahti. Pöialpoiss
tõmbab selle välja.)

Pöialpoiss (salaja kannatab).
Kipitab küll! — — (Hüüab jälle rõõm-

sasti välja.) Näed, Tuuleemand! Ei
piiksatandki!

Ih nur (tigeda rõõmuga). Kuid
nüüd sa mul piiksatad. — Kui palju sa
minu putru lõrpsid?

Pöialpoiss. Toda solki? (Süli-
tab.) Ühe lusika täie.

Ih nur. Noh. Niipalju lasen ma sul
verd. Puurin nagu kaske. Las mahl ni-
riseb. (Võtab suure oherdi.)

Pöialpoiss (hirmund, hingab

ruttu, kuid tehtud julgusega.) Arvad, ma kardan!

Vanamees. Las nüüd jääda, Pöialpoiss! Ta ei jäta mind nii kui nii siia.

Ihnur (vanamehele). Mis? Sina veel siin? Välja! Lontrus! Kui haaran sellest hallist habemest. (Hakkab talle külge.)

Pöialpoiss (vihastund). Ära vanakest puutu! Sina! — Sa petad mind! Vaevad mind ning ei jäta vanakest rahule. Kelm niisugune! Tüssaja!

Ihnur (irvitab). Ning vaevan veel. Küll ma sinuga ükski toime saan! Jääd vagusaks kui talleke. (Hüüab.) Hei, hei!

Teenija (jookseb välja).

Viies etteaste.

Pöialpoiss. Vanamees.

Ihnur. Teenija.

Ihnur (teenijale). Aita mul see vanamees välja ajada.

Pöialpoiss (tormab ette.) Teie ei tohi vanakest puutada! Ära! Ära vanakese juurest!

Ihnur (laseb vanakese lahti). Ahaa! Noh, siis kõige päält selle! Kõige päält selle! (Tormavad mõlemad teenijaga Pöialpoisi kallale.)

Pöialpoiss (põgeneb, põikleb nende eest kõrvale, tõmbab taskust Metsaemanda käsnakese ja hoiab ees). Säh, sõrm, säh! Puuri sisse!

Ihnur (puutub, jääb käsna külge). Või, või! Päästa! Päästa!

Teenija (ruttab appi — jääb Ihnuri külge). Või, või! Päästa! Päästa!

Pöialpoiss. Nii! Nüüd ma teid päästan. (Jookseb ümber ringi.)

Ihnur

Teenija

(läbisegi). Või, või! Päästa! Päästa!

Pöialpoiss (tõmbab nad pahemale Ihnuri auku — hüüab). Jäta järele! (Tuleb välja, paneb ukse kinni.) Nii, nüüd seon veel kinni! (Võtab pastla nõõri ja köidab ukse kinni.)

Kuues etteaste.

Vanamees. Pöialpoiss.

Pöialpoiss (naerab üleannetult). Ohoo! Mul oli sest vanast lurjust kahju, muidu oleksin teda veel paremini tantsutand. (Vanakesele hääsü-

damlikult.) Nüüd ei aja sind enam keegi välja.

Vanamees. Anna mulle midagi süüa.

Pöialpoiss. Jah. Kui mul oleks midagi. Siin selles potis on küll solk, kuid seda ei söö koergi.

Vanamees. Anna, ma maitsen. (Istub maha poti juure ja hakkab sööma. Pöialpoiss — pääd raputades.) Küll oled sa hellitatud. Sulle ei maitse nii magus puder?

Pöialpoiss. Magus? (Imestades.) Sa ütled, magus?

Vanamees. Säh, maitse!

Pöialpoiss (maitseb, ja ta nägu muutub ikka rõõmsamaks). Oi! Küll see on maitsev. Küll see on hää! (Sööb kui näljane ja kiidab.) Niisugust pole isegi kuningal! Oh sa puder... pudruke... kui maitsev! Mmm! Mmm! Niisugust pole ma omal eluajal söönd! (Rüütab viimse tilgani ja lakub lusikagi ära. Siis mäletab.) Või! — Ja ma söin sul kõik ära.

Vanamees. Ei ole viga, poeg! Kui suur siis vanal see söömine. (Tõsiselt Pöialpoisile.) Noh, ütle, poeg, kuhu sa siis nii minemas?

Pöialpoiss. Lähen õnne otsima.

Vanamees. Nii siis ei ole veel leidnud. Noh, kas sa oled vahest ka vanaema ja Leenikest meele tuletand?

Pöialpoiss (elavalt). Sa tunned neid?

Vanamees (naeratab). Tunnen küll. Sinu võõrasema tunnen ka.

Pöialpoiss. Sellest ära sa räägi. See ei ole hää.

Vanamees. Kuid sina oled küll imehää. Sa oled küll nii hele kui kalliskivi?

Pöialpoiss (tunneb häbi). Noh, kuidas sa räägid.

Vanamees. Kui sa teaksid, kuidas vanaemal ja Leenikesel on sinust kahju. Ja võõrasemal ka.

Pöialpoiss. Jah, kui sa nii räägid, siis ka mul hakkab kahju. Sa — sa oled niisugune imelik, sa pöörad inimesel südame koguni teisele poole.

Vanamees (hääsüdamlikult pilgates). Ja mis sa mõtled? Kas sul on süda kui kalliskivi? — Ühtki musta plekki?

Polaarmaa kevad.
Mererannal supleb lõpmatuid merilõvide parvi.

Pöialpoiss (tõsiselt). On küll plekid ka.

Vana mees. Kuid plekid vaja ära puhastada. Siis on süda nagu kallis nõu, kuhu võib panna kõige kallima vara.

Pöialpoiss (vaikse imestusega). Sa oled nii isesugune ja nii hää. Ma mõtlen, isegi vanaema ei ole nii hää.

Vana mees (hääsüdamlilikult kiites). Noh, ka sina olid minu vastu hää. Seisid minu eest. Selle eest annan sulle midagi. (Võtab põuest sõrmuse.) Vaata seda sõrmust. Kui sa soovid mõnikord sinna saada, kus kõige parem on olla, siis ta aitab sind. Kui su soov on ainult tungiv ja õiglane, siis kääna sõr-

mus nii, et kivike on alla poole. Ja kui sa oled vee ääres, siis plaksuta kolm kord käsi ja hüüa: luigeke, luigeke, liiguta jalgu, aga kui oled kuival maal, siis hüüa tuvikest. Nendele köida sõrmus ühe tiiva külge ja nad viivad sinu Õnnelikule maale.

Pöialpoiss (südamlilikult). Luigeke, luigeke, liiguta jalgu! Jah. — Noh, tänan, vanake, tänan! See on hää asi!

Hüüdja (väljas). Suured mehed, kanged mehed! Tulge kuninga lossi! Tulge kuninga lossi!

Pöialpoiss (kuuleb ja kargab püsti). Kuninga lossi! Ohoo! Kes sää!

on? Kes sää! hüüab? (Läheb ukse juure ja avab ukse luugi.)

Vanamees (läheb seina sisse ja kaob).

Pöialpoiss (läbi luugi). Kes sää! hüüab? (Vaatab tagasi. Luuk jääb lahti.) Kus siis vanake? Vanaisa, vanaisa! — Ära kadus vanake! Kadus valgus! Oh seda imet!

Seitsmes etteaste.
Pöialpoiss. Hüüdja.

Hüüdja (väljast läbi luugi). Suured mehed, kanged mehed! Tulge kuninga lossi. — Kaks kuninga tüdart on kurat ära viind, täna õhtul tuleb kolmanda järele; kes julge, tulgu päästma!

Pöialpoiss (tähelepanelikult). Kuninga tüdart päästma! — Ohoo! Tule sisse!

Hüüdja. Kas siin on mõni kange mees?

Pöialpoiss. Mina! Ma lähen päästma!

Hüüdja (naerab). Sina, härjapõlvlane? Ha! ha! ha! Oh sa sääsk, nihuke! Ha! ha! (Naerab kaua, siis.) Kuid käsk on mul kõiki ligi võtta, kes soovib. Nii kui nii on kõik mehed juba otsas. Siis tule kohe.

Pöialpoiss (jookseb Ihnuri ukse juure). Oota, ma võtan pastla nõori! (Kängib ruttu jala kinni. Nende lahkudes pistavad Ihnur ja teenija arglikult läbi ukse pään sisse, hiilivad siis üle toa luugi juure vaatama, kuhu Pöialpoiss jäänd.)

(Eesriie.)

Maa-aluste linnade rahvas.

„Nuori Voimast“ —rm—.

Istusin helgel pöüapäeval lugemas Forelli kuulsaid sipelgaurimusi. Kuid siis ilmus liikmeisse kummaline raugus. Heitusin seljali ja vaatasin kõrgele taevasinasse. See oli nii pööriv kõrge, ja mu oma olemus sulas nii pisitillukeseks selle kõrval. Otsegu uimastusekütikes pidin pöörma pilgu kõrvale. Siis märkasin äkki rohus väikesel kivikühmal sipelga, kes seisis tagujalul, andis märku, hoides suus kollast kuulikest. Oli tõepoolest nii, nagu oleks ta pakkund seda minule, nii hullnaljakas kui see tunduski.

„Ehk on ta leidnud mett ja pakub seda mulle rohuks pääpöörivuse vastu,“ mõtlesin ma. Võtsin munakese sõrme otsa ja pistsin selle suhu. See maitsis väga isesuguselt, kuid mõju tundus silmapilkselt kogu kehas. Nägin sama sipelga nagu ennegi, kuid nüüd juba päris inimlikult, ja näis, nagu oleksin võind vaadata talle otse mõtteisse ja mõista neid.

„Sul oli siiski seevõrra märku,“ lausutas, „et parupura-kuulikesega ära söid, mille tõttu võime teineteist mõista ja sina meie tasapinnale võid tõusta. — Olen auväärt teadusmees Mia-Kuru ja see parupura on minu elutöö tulemus. Et korragi võiksin valgustada teid, inimesi, teie iseteadlikkus, lühinägevus rumaluses ja upsakuses. Te peate oma elu ja sotsiaalsed korda looduse suurimaks saavutuseks.“

„Oo — me oleme alati osand lugu pidamist avaldada sipelgate usinusele, sest juba tark Saalomoni...“

„Ja, muidugi, muidugi, tunneme juba seda kiitvat, pinnapäälisest tunnustust. Vaata mind! Mina olen vaid nisuke, punakas-pruun hobusipelgas. Kuid meid on ümber maailma väga mitu eriliiki, umbes viietuhanda ümber: mus-

ti, punaseid, valgeid, halle ja kollaseid. On sellaseid, kes sirguvad männinõela pikkuseks, ja sellaseidki, kes on liivatera suurused. Kuid sa näed selle pea kõik oma silmaga. Ära ainult võrdle meie aistinguid omadega. Teie looduste teadus kirjeldab meie kehaehitust ja tunneb seda väga pääliskaudselt, aga mis teate teie meie prismasilmist, milles valguskiired murduvad üsna teisiti kui teil, inimestel. Me näeme kõik hoopis teises valguses kui teie ja eraldame näit. ultravioletti kiired, mis jäävad teile hoopis nägematuks. Isegi meie kuulmisaisting on teissugune ja me tajume sellaseid häälelaineid, mida teie kõrvid enam ei taba. Meil on oma jutlemisviisi, millest teie oma keelega palju järele olete. Me puudutame üksteist katsesarvedega ja mõtted kanduvad kohe teisele üle. Haistmismeelgi on katsesarvis. Ja meil on veel suunavaist, mis juhib eksimatult koju ükskõik kust. Sellelgi on katsesarvis koht. — Noh, hüva, tule, siis näed ise.“

Mia-Kuru viis mind valdavasse sipelgapessa või õigemini kuningriiki. See oli kummaline käikude, kordade, ruumide ja sahvrite labürint. Kui hämmastuses imetlesin seda ehitust, seletas mulle teejuht:

„Jah, see võib küll pää segi ajada, kuid tõeliselt on siin ehitatud kõik väga kaalutult ja tööjaotust silmas pidades. Ära sugugi arva, et kõigil hõimlasil on samasugused asupajad. Ei, meie arhitektuur on hoopis mitmekülgne. Kuid vaata neid eluruume. Siin on kuninganna. Astu tasa, et sa Tema Majesteeti ei eksitaks.“

Viiksasin uudishimulikult tuppa vaadata ja nägin suurekogulise kuninganna edestagasi jalutavat ja kõndides — mune põrandale ripu-

Maa-alune linn.

tavat. Äkki tormas jõuk töölisi esile, kogus munad ja kandis need teise tuppa.

„Lastetuppa,“ lausus Mia-Kuru, „lähme neile järele.“

Astusime teise tuppa, ja säääl oli käimas kõige vilkam askeldus. Tuba oli hästi soe ja osavad lastehoidjad käänisid säääl mune, et neid suus niisutada.

„Sel kombel toidetakse neid,“ seletas Mia-Kuru.

Teisel madalamal majakorral oli tõukude asupaik. Säääl asusid elluärkavad sipelgamaimukesed, liigitatud vanaduse järgi, ja lapsehoidjad söötsid neid nagu linnupoegi. Kolmandal korral jälle muretsesid „imetajad“ tuppede ja laste eest, harjates ja puhastades neid hooliga.

„Peaaegu nagu inimeste keskelgi, eks ole?“ lausus Mia-Kuru naerdes. „Aga astume edesi.“

Läksime tänavale ning jõudsimme keskele

suurt liikumist. Kahekordse vooluna rändas töölisi linna ja linnast välja.

„Peab hankima toidu-tagavara,“ lausus Mia-Kuru. „Ehk me küll talvel midagi ei tarvitse, sest siis magame raskest uneuimas nagu teiegi, inimesed, peaksite tegema, nõuab elu meilt suvelgi väga palju. Meil ongi mitu tähtsat elatisabinõu: põlluharimine, karjapidamine...“

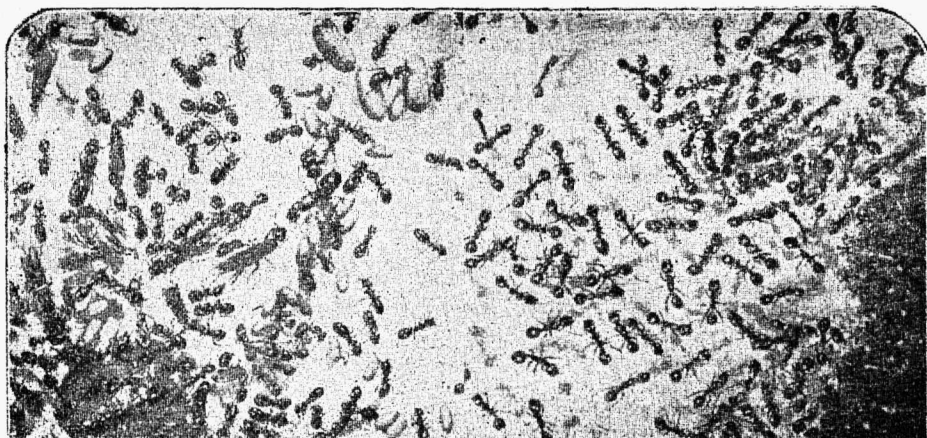
Minult vist pääsis kahtluse hüüatus, sest mu juht tundus olevat veidi haavatud. Kuid siis viis ta mind ringikujulisele tasapinnale, kus kasvas nõelasilma-rohtu.

„Suurepärane riis,“ lausus Mia-Kuru, „maitseb ütlemata hästi. Kuid põllu puhastamine ja umbrohu kitkumine nõuab tugevat tööd. On üks liik, Atta-sipelgad, kes seemni kasvatavad. Nad töötavad täitsa teaduslike juhtnööride järele, ja nende seenepuiestikud on täis suupärast toitu.“

Siis juhtisime oma sammud hästiehitatud teele, mis viis piki puutüve üles tihedasse pessa.

„See on karjalaut,“ lausus Mia-Kuru.

Vaatasin ringi ja nägin väikeste akende hämaras valguses rohelist, lihavaid lehekirpe. Mia-Kuru läks ühe lehma juure ja puudutas selle kõhtu. Sääält tungis kohe nahapinnale

Lahkumispidu.

piisk vedelikku, mille teejuht lahkesti mulle pakkus.

„Täieline maiusroog, eks ole?“ küsis ta. „See karjalaut on Lasius-sipelgate ehitatud. Kui nad kuski puu või põõsa otsas märkavad lehekirpe, sulgevad nad need muldrehtritesse.“

Olin täis imestust ja avaldasin oma tunnustuse suurepärase töö puhul.

„Jaa, sipelgad on teravmeelne rahvas,“ lausus Mia-Kuru. „Meie ajud on kaheksa- ja kaheksakümnes osa kogu kehast, kuna põrnika ajud on vaid üks kolmetuhandendik osa.“

Muigas inimesed veidi oma juhi peenele enesestõlgimisele. Kuid tema ei märganud seda, sest all kuulsime kummalist surinat, ja kogu linn mattus äkki nagu kosekohinasse.

„Mis lahti on?“ küsisin rahutult. „Kas on puhkend sõda või revolutsioon?“

Mia-Kuru peatas ühe kiiresti pesast eemalduva sõduri ning jutles temaga katsesarve keelel. Siis pöördus minu poole.

„Suur pulmaretk on vaid päevakorral. Kõiki tiivulisi on taband nende iga-aastane palavik. Kohe saad näha, kuidas nad avarusse tõusevad.“

Vaevalt oli ta self. olnud, kui kuninganna ja nende rüütlid pesapinnale tuiskasid ja kiiresti lendu kerkisid, tõustes kõrgele siniavarusse.

„Sinna viis neid nende armastuslend,“ lausus Mia-Kuru. „Meile, töölistele, ei saa kunagi midagi sellast osaks, kuid meie elu on selleasemel palju kindlam ja rahulikum.“

„Kuidas nii?“ küsisin.

„Vaata, see lühike rõõm lõpeb enamasti surmaga. Nad on sündind kuningaiks ja kuningannadeks, nad võivad tõusta üles kõrgustesse, kuid juba täna õhtul langevad rüütlid surnult maha.“

„Aga kuningannad, mis neist saab?“

„Nad asutavad uusi ühiskondi. Nad lasuvad kuhugi kaugele maha ja munevad sinna oma munad. Kohe näitan sulle ühe vastloodava ühiskonna.“

„Aga mis saab kodulinnast ilma kuningannata?“

„Noh, mõni neist jääb ikka järele. Ja halvemal korral,“ Mia-Kuru naeris veidi küüniliselt, „me hammustame mõnel tiivad katki, nii et ta on sunnitud paigale jääma. Sest olgugi, et siin on Looduse määratud kasti- ehk seisusejaotus, kannab siin tööliste valdav hulk lõppeks ikkagi kõige eest hoolt.“

Seepäälle tulime mingisugusele ehitusplatsile. Siin olid sipelgad kordamööda veotöölisteks, kaevuriteks ja katusehitajateks. Nad veeretasid enestest suuremaid kive, okkaid ja muid ehitustarbeid. Taimi suus peeneks mäletsedes, valmistasid nad seinakrohvi. Osavasti kõrvaldasid nad takistused, painutasid rohulibled katusepragude katteks, püstitasid sambaid ja ehitasid saale.

„Küllil teil on ikka jõudu,“ laususin imekspanevalt.

Mia-Kuru muigas filosoofiliselt.

„Looduses valitseb säädus, mille järele lihaste jõud nõrgeneb võrrandiliselt kokku käändes. Tõeliselt on sipelgas suhteliselt vaadates kakskümmend korda teie hobusest tugevam. Meie pesakuhi on suhteliselt 84 korda kõrgem teie Egiptuse püramiididest. Ja maa all on veelgi suuremad ehitused.“

„Nõnda see on,“ ütlesin nii aupaklikul häälel, et Mia-Kuru sattus veel suuremasse vaimustusse. „See pole veel midagi,“ lausus ta silmade särades. „On pesi, mille katus on ehitatud kividest, mis nagu telliskivid ühte on liimitud. Sipelgate eriliigid aina võistlevad oma ehitusplaanide julguse ja suurejoonelikusega.“

Äkki näis jälle algavat vilgas liikumine. Vihase ilmega sõdurid marssisid meist mööda, ja veidi aja pärast näis, nagu keeks kogu pesakond esile.

„Kas siis jälle sõda on süttind, San-Koo?“ küsis Mia-Kuru vanalt töölistelt.

„On,“ lausus San-Koo lühidalt.

„Taevas hoidku,“ kaebas Mia-Kuru. „Juba jälle sõda.“

„Mõned Akiraa-hõimude sõdurid tulid üle meie raja,“ kõneles San-Koo. „Nad said oma teenitud palga. Kuid nüüd on kogu Akiraa tasumisretkel. Tulge võitlust vaatama. Mina olen nii vana, et ei jaksa enam kaasa minna, kuid näha sooviksin siiski.“

Jälgisin neid hirmust ja uudishimust valatuna. Kui metsaservale olime jõudnud, avanes meie ees valdav pilt: kaks võitlevat sõjaväge kohutavas segaduses. Surnuid ja surijaid lamas maas ja lõugade nakatsused ja katesarvede kõlmin täitsid õhku.

„Nii see on,“ lausus Mia-Kuru kaeblikul häälel. „Tänini oled näind meie hulgas vaid ilusat, kuid kaunis koor petab nii teie kui meiegi keskel.“

San-Koo hüüatas ja jooksis ühe sõduri juure, kes vihtus ja rabeles kui hull oma selttimeeste keskel. San-Koo pani ta maha ja rahustas teda nii hästi kui oskas.

„Pojuke, Si-Raa,“ hüüdis ta talle kõrvasse, „sina oled sõprade ja mitte vaenlaste hulgas.“

Mia-Kuru pööris pää kõrvale.

„Seda kõik teeb sõda. Enne nii mõistlik Si-Raa on läind korruga hullumeelseks.“

Rõhutud meeleolus läksime säält minema. Kuid alles pärast päikese veeru tulid sõdurid tagasi. Nad olid võitnud ja neil oli palju vange kaasas. Mia-Kuru sosistas mulle kõrva:

„Ärgem mingem võidupidule! Midagi pole neist jõledamat ega vastikumat. Säält piinatakse vangid kõige koledamal kombel surnuks. Ei saa kujutella midagi õudsemat.“

Tasakesi edesi astudes jõudsimme taas lahinguväljale, mis lebas nüüd tühjalt ja vaikselt oma sadade laipadega. Vaatlesime mõlemad seda sõnalausumata, ja minu meele hiivis vägivaldne mõte, et kas olid meie, inimeste, sõjad tõesti mõistlikumad, n. ü. inimlikumad, kui praegu nähtud sipelgate sõda. Kuid siin polnud isegi Punast Risti ja sanitaare surnuid ja haavatuid kogumas.

Siis kuulsin tasast kahinat, ja hämaruses liikus tasa lahinguväljale must rida väikesi sipelgaid, kes surnute juures hakkasid askeldama.

Puudutasin seltsilist käega.

„Ambulants on saabund,“ ütlesin, „kuigi hilja.“

Mia-Kuru võpatas ja tegi hirmund viipe katsesarvedega.

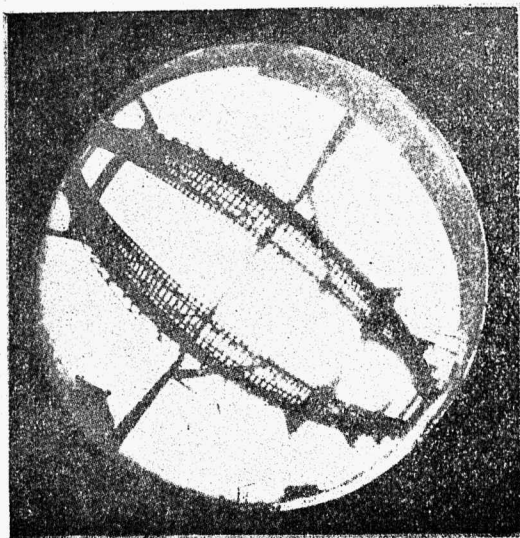
„Kõik taevad halastagu meie pääle!“ lausus ta kähiseval häälel. „Need on myrmicod.“

„Myrmicod, mis need on?“

„Maailma õelamad šaakalid, laipade rüüstajad, haavatute surmajad! Ha, kas kuuled?“

Pimedusest kuuldus korrapäraselt ja ühetoonilist luude priksumist. Väikesed koletised säält tegid puhast tööd.

„Me igatseme midagi lõbusat kõigi nende koleduste järel,“ lausus Mia-Kuru. „Näitan sulle nüüd ühe koomilise sipelgate liigi, mesisipelgad. Või õigemini traagi-koomilise, sest nende elu taha peitub tõeliselt õudne pilt suurest langusest ja hingelisest alandusseisukorrast.“

Nõnda näeb putukasilm raudteesilda.

Tulime pikka koridori, ja selle seina vastu nägin nõjatuvat isesuguseid elukaid, kellel peaaegu terve keha oli valge, kujutu pall.

„Kas need ka on mõned sipelgad?“ küsisin hämmastunult.

„Pst,“ hoiatas Mia-Kuru. „Ära räägi nii valjusti, nad võivad kergesti haavuda, need paksumaod.“

Üks mesisipelgas pööris nii uudishimulikult pää meie poole, et kaotas tasakaalu ja kukkus seljali põrandale. Säält ta sibeles haledaljalakas seisukorras, kuni paar hariliku välimusega sipelgat tuli ja ta püsti upitas.

Me ei võind enam naeru pidada ja see pärast käratas too vägev härra haavatult:

„Si, aja need tüütajad põllule!“

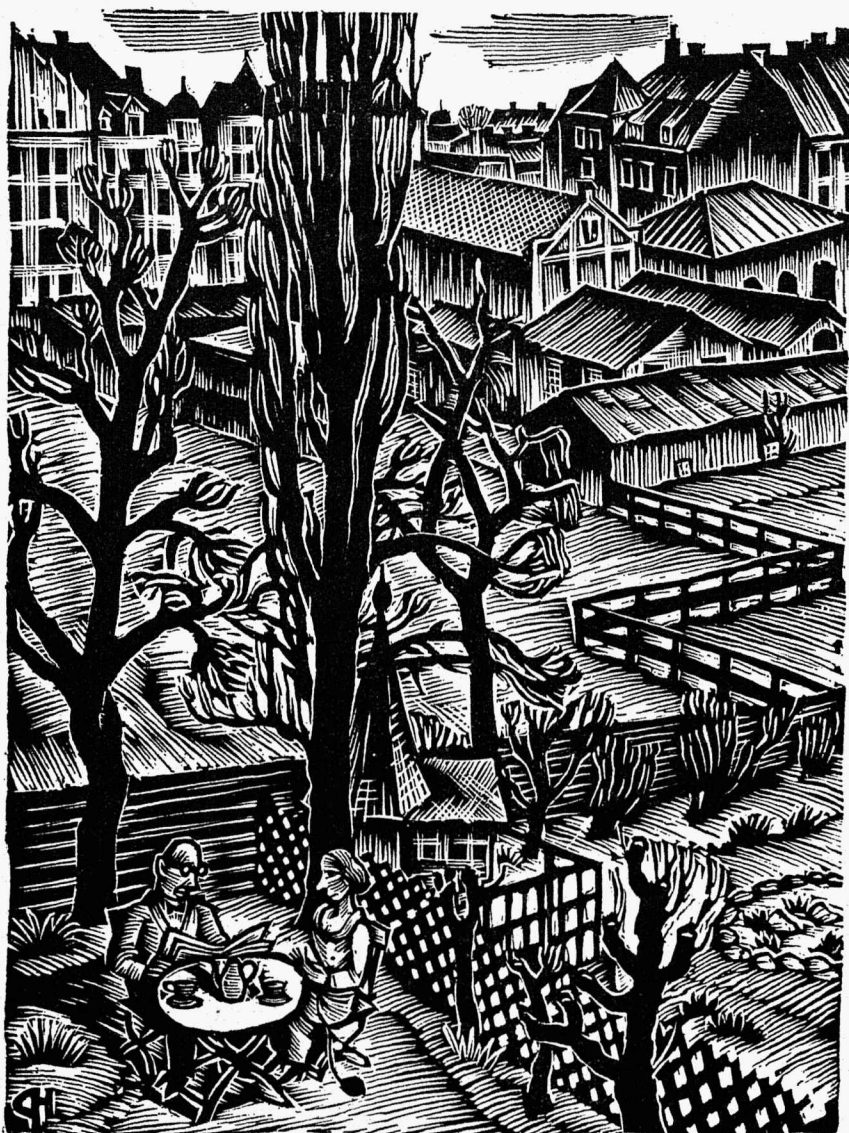
Me pistime punuma.

„Näe, seesuguseks teeb liigküllus sipelga,“ lausus Mia-Kuru halvakspanevalt. „Ainult nende esiisade hangitud orjade abil püüvad nad püsti. Nende alakeha on meest nii tursund, et nad käia ei jaksa.“

„Need orjad on siis küll väga ustavad,“ lausuisin ma. „Nad võiksid millal tahes oma isanda surnuks hammustada ja end vabastada, kuid see ei näi neile meelegi tulevat.“

„Nad arvavad selle kuuluvat maailmakorra hulka,“ sõnas Mia-Kuru. „Nad on juba munaastmel pesadest röövitud ja orjuses kasvatatud. Nad ei tea millestki muust. Iseäranis ‚Erictonid‘ on kanged rahulikke pesi taga kiusama. See on alles õige metslaste jõuk. Aga küllap käib nende käsi orje röövides sama halvasti kui ‚Polyergidel‘. Need on nii jõuetuks jäänd, et ei suuda isegi toitu peeneks närida, vaid seda peavad orjad oma suus peeneks purema ja oma isandale kurgust alla tõukama.“

Kui jõudsimme kesk linna, leidsime säält kogu ühiskonna suures kurbuses. Kuus tugevat töölist kandisid surnud valitseja korjust ettevaatlikult kogu rahva aupaklikul saatel.

H. Pape puulõige.

Kevad eeslinnas.

Läksime ühes ja vaatasime, kuidas korjus mulda pandi ja talle suur hauaküngas pääle tehti.

Mia-Kuru pühkis pisaraid silmist ja lausus:

„Ta oli hää kuninganna ja munes rohkem mune kui ükski teine valitseja.“

„Sipelgas on vissionsi ainus olend, inimene välja arvatud, kes oma surnud matab,“ lausuisin mõttes.

„Jah, siit leiame kõik oma viimse puhkepaiga,“ ütles juht, „igaiiks oma elutööle ja ühiskondlikule seisukohale vastava haua.“

Ta vaatas nii kurvalt ja väsinult korrapäraseis ridades olevaid väikesi hauakünkaid, et mõtlesin viisakuse pärast lahkuda. Mia-Kuru aga tahtis mind viia veel linna „rõomu-

pidudele“, nagu ta ütles. Ta oli kuulnud, et rahu oli sõlmitud Akiraaga ja ootas nüüd rõõmupidusid.

Ja see oli tõepoolest vaatamisvääriline. Kõik töölised olid end puhastand savist ja tolmust ning kõikjal valitses rõõmus meeleolu. Vaadeldes lõbusaid spordivõistlusi, unustasid nad raske päevatöö vaevad. — — —

Minu meelest oli see kõik nagu imelik uni, ja kui olin jälle jõudnud inimeste hulka, siis arvasin, et olin magand kodumäel põuapäeva helguses. Kui hiljem, lugedes Fabre, Huberi, Lespes', Lubboki ja Cooki sipelgaurimusi, märkasid, et kõik, mis auväärt Mia-Kuru mulle oli näidand, oli tõeliselt olemas, imelikum kui muinasjutt.

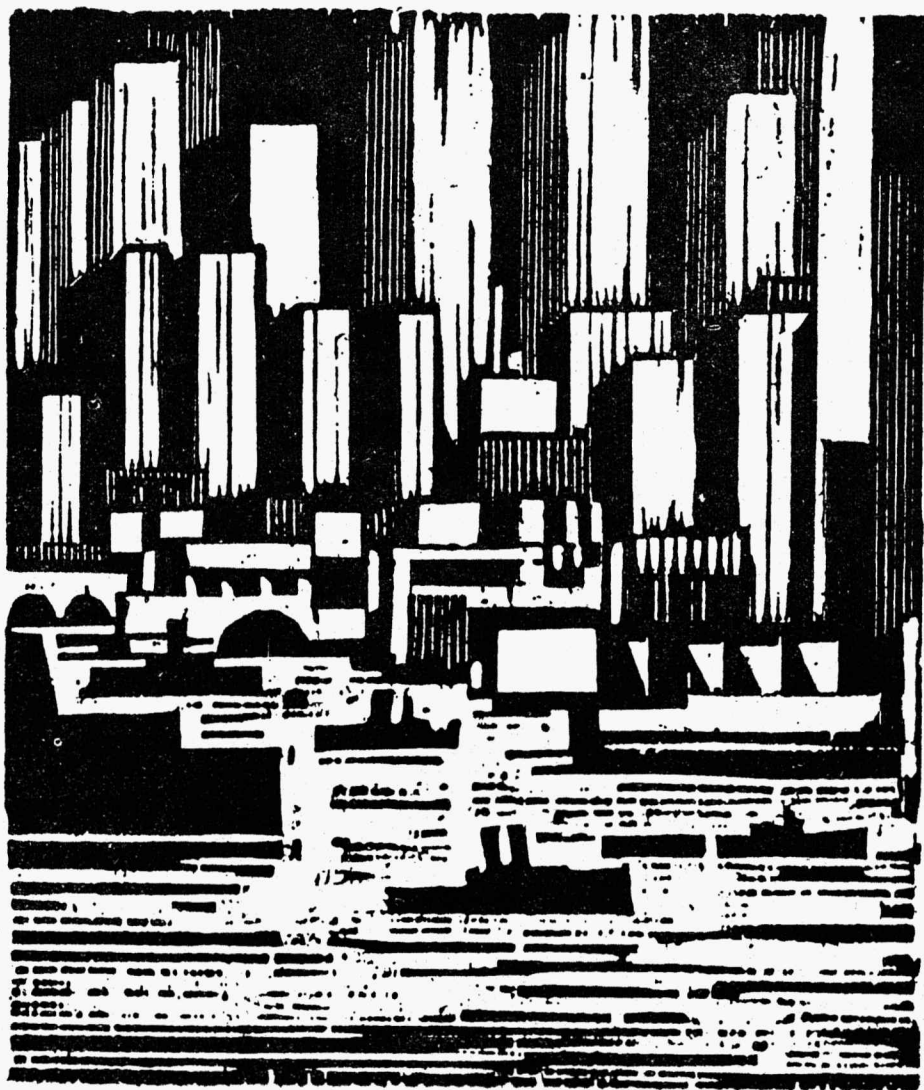
M. Thalmann.

Linn Ameerikas.

Pildidest.

Käesolevast Noorusmaa numbrist leiavad lugejad hulga must-valgeid puulõike pilte. Mis puulõige õieti on ja kuidas ta tehakse, sellest ilmub Noorusmaas varsi pikem kirjutus. Olgu praegu öeldud vaid nii palju, et need must-valged pildid sünnivad järgmisel kombel: kunstnik võtab siledaks-hööveldatud ja lihvitud puulaua ja lõikab säält isesuguste nugadega ja pöitlitega välja kõik selle, mis pildil näete valgena. Siis kaetakse puulaud rulli abil õhukeselt trükimustaga ja rõhutakse pressi all paber kõvasti vastu lauda. Paberile jääb sel kombel pilt-äratõmme.

Säärane pildipaljundamise viis on juba põline vana. Omal ajal oli see ainus pilditrükkimise viis. Hiljemini tuli selle asemele foto-tehni-

M. Thalmann.

Pilvelõhkujad.

line tsinklisheede valmistamine. Nüüd puulõiget enam ei tarvitata joonistuste edesiandmiseks-trükkimiseks. Ta on saand üheks kunstniku eneseavaldamise abinõuks. Puulaua asemel tarvitatakse mõnikord ka linoleumi.

Juhime lugejate tähelepanu eriti kahele saksa kunstniku M. Thalmanni pildile, mis see oma Ameerikas oleku ajal valmistan. Siin näete, mis-suguste lihtsete abinõudega — paari must-valge plekiga on antud edesi maailmalinna vägevad ehitused, uulitsa autoread, laevad, pilvelõhkujad. Kes puulõikega harjub ja seda õpib õieti vaatlema, näeb peagi, kui palju ilu ja hinge edesiandmise võimaldab lihtsetest, mustvalgetest plekidest ja joontest koosnev puulõikepilt.

Vesteid suurmeeste elust.

Mozarti nõiasõrmus.

Neljateistkümnenaastasena tegi Mozart ühes isaga kunsti-ringreisi Itaaliasse. Bolognas kandis ta ajaviitmata ette kõik talle antud fuugateemad. Roomas kirjutas ta Allegri kuulsa Miserere, mille kopeerimine oli paavsti muusikameestel trahvi ähvardusel keeldud, kodus mälestuse järele üles, kui oli selle vaid kaks korda kuulnud, ja äratas haruldast tähelepanu selle oma laadilt hoopis erilise muusikalise vägitööga. Neapolis võlus ta kõik muusikaharrastajad oma võrratute ettekan- netega.

Lõppeks hakkas ebausklükkude kodanikke- de keskel liikuma kahtlusi ja kuuldusi, et ta mängus oli nõidust ja et ta ise oli mingi võ- luja. Tal oli sõrmus sõrmes. Seda hakati pi- dama seks nõiaasjaks, mille jõul ta sooritas kõik oma muusikalised helitööd. Aga siis, ühel kontserdil, nõuti ja paluti, et ta võtaks sõrmuse sõrmest. Imestunud Mozart tegigi seda. Ent kui ta siis ilma arvatud nõiasõr- musetagi kohe hakkas nõiduma klaverikeel- test kõigekaunimaid helisid, siis puhkes valla vägev kiidutorm.

Ampère ja kassid.

Ampère, kelle nime iga koolipoiss füüsi- kast tunneb, oli kõige praktilisem ja sügava- mõttelisem mees, kuid tihti ka samavõrra ha- jameelne.

Tal oli kaks kassi, suur kass ja poeg. Töö- kojas askeldades ta mängis nendega meeleldi ja tahtis, et nad sääil vabalt võiksid sisse ja välja käia. Ta saatis puusepa järele ja ütles talle:

„Olge hää ja saagige siia ukse sisse mu kassidele kaks auku, nii et nad läbi pääseksid — suurem auk suurele kassile ja teisele väike.“

„Aga,“ imestas puusepp, „kas see suurem auk siis mõlemile ei kõlba?“

Ampère mõtles pilgukese, muigas ja lau- sus:

„Üsna õige, kulla sõber. Aga olge hää, ärge sest midagi lausuge mu akadeemilistele ametvendadele.“

NOORTE VALD

Kes see tuli?

Kui ma vara hommikul lippasin rabale, nägin kaugeti külalise astuvat üle hangete, põhja piirilt tulevat meie põllule.

Veli muld kohe küsima: kes see tuli, kes see astus üle hangete, ütle, kulla veli? — kas tal kasuk seljas oli, oli ta küürus või sale, — ütle, ütle, kulla veli, oli tal rõõmune pale? —

Veli, mu veli, nägus ta oli, neitsi nooruke, pale tal punetas, helge, vallatu, naerune; tulija, keda nägin, oli kevade.

Metsapoeeg.

Jutt.

Linda Kuusler.

Hallid kured lendasid üle mustava soo lõu- na poole... Ja pää kohal oli neil taevas, sel- ge nagu kristall, ja all pruunis soos vulisesid mullid üles, nagu hiljaks jäänd soovid. Tu- hat putukat, tuhat väikest sisalikku kuulasid soovaimude imelist juttu...

Kured lendasid lõuna poole...

Teiselpool sooserval oli heinamaa. Sää- l heinamaal nägid nad väikese jänese, kes istus

alles tärkavate kuuskede vahel ja uneles. Soouttu olid peidetud ta hallid silmad, hall karvgi sulas rõskusesse...

Tühjaks olid läind kõhud kurgedel, nende paadisarnased kehad vajasisid uut energiat. Peaaegu alateadlikult laskusid nad soo ääre heinamaale jänese ligidale, et otsida toitu.

Hetkeks ehmatas jänese, kui kuulis tiibade vuhinat pikkade kõrvade kohal. Aga jäneseid

ei karda ju linde... Ta püsis paigal, piilus uudishimulikult ühe silmaga kutsumata külaliste poole. Need aga sammusid soo ääres, pladistasid pikkade jalgadega soo roosteses vees. Kurg, kes vahiks salgale, lähenes jänesele. Ta võttis uhke poosi, ajas noka laiali ja küsis:

„Respected Sir, soos on ometi toit parem. Siin tühjal heinamaal on vähe konni... Minge sohu!...“

Imestas jänes, kuidas seesugune uhke lind temaga kõnelema tuli. Ta kogus end natuke ja vastas siis kaunis upsakalt:

„Soos on ainult kõdunevaid, haisvaid rohke, krooksuvaid inetuid konni — olen küllalt esteet, et mitte määrada oma jalgu sarnases poris...“

„Või nii...“ vihastas kurg, „kuningatele, õhuriigi suursugusematele lindudele öeldakse nii. Pea meeles! Õhus on alles elu, õhus on luule, õhus on õnn ja ilu... Maal ei midagi. Tühjal heinamaal ei midagi... Aga soos on ometi hääd konnad, need, kes annavad meile õnnetunde, kui lendame täiskõhtudega üle-

vel... Rumal loom!... Pole arusaamist... Häbene — Master!...“

„Igaüks ei leia õnne soost. Igaüks ei ole huvitatud konnadest. See on individuaalne, mille vastu keegi huvi tunneb,“ arvas jänes, „ja päälegi ei või mulle öelda „rumal“, kui ei tunnegi mind... Teie olete liig halb arvustaja.“

Minu ilu ja õnn ei ole konnades, minu elu ilusam luule ei ole õhus... Kunsti ei ole kuski seesugusel kujul nagu teie teda otsite. Arvan, et selles suhtes lendate vale teid, ei ükski taipa õiget rada... Aga...“

„On siiski luulet, on siiski õnne — igalt poolt võib leida teda, enesest ja teistest,“ arvas nüüd kurg mõttesse vajunult, „aga ma tahan näidata, kus on meie kunst — meie nokkades seisab meie elu ilusam luule!“

Ta sirutas oma pika noka välja, siis tõstis ta kõrgele üles ja noolena vajutas punase oda väikesele jänesele südamesse.

„Sõõmises on ka kunst,“ hüüdis pilkavalt kurg.

H. Heinrichsoni joonistus.

Kiisajärvel.

Alex Saarela.

Olime jälle Kiisajärvel, mille põhi oli liivane ja mille ühte otsa ulatas Esisoo jõhvikaid kasvatavate mätastega.

Mätaste vahel oli vesi; vette hüpates võis vajuda sääreni, siis ulatusid jalad liivasele põhjale. Vees, mätaste vahelt varju ja toitu otsides, ujusid kiisapoegade parved; vahel eksis ka vana kiisk sügavast veest siia. Kiisarohkusest oli järvi nimegi saand.

Kusti hakkas kohe mütsiga kiisapoegi püüdma, mina otsisin mättailt mineva-aastaseid jõhvikaid. Kiisapüügist ma palju ei hoolind, sest tagajärjed — kord sain riiete märjakstegemise eest naha päale — ei rahuldand mind.

„Vaata kus palju kiisku, üks koguni suur. Oleks mul nüüd mõrd, püüaksin nad kõik kinni,“ hüüdis Kusti, seistes harkjalu kahel mättal, käsi mütsiga vees püügivalmis.

Minuski ärkas kaluri kirk ja mättalt mätale hüpates, müts peos püügivalmis, lähenesin kalaparvele, mida me Kustiga meeleldi omas mütsis oleksime näind, kuid millest siiski ilma jääme.

„Ära nii kõvasti hüple, hirmutad kalad ära!“

„Ega ei hirmuta, ma tulen appi püüdma,“ ütlesin ja hüppasin Kusti kõrvale mättale.

Samas haaris Kusti kalaparve järele, sest küllap neilgi läks ootamine igavaks, kuid suurt

liigutust tehes kaotas Kusti tasakaalu ja kukkus vette.

„Kaladest jääme ilma,“ pahandas Kusti mättale ronides, „ja püksid on ka märjad.“

Märkasin laineil ujuvat mütsi.

„Näe kus müts on, kas ulatadki enam ära võtta.“

Kusti kohkus esiti, katsus siis mütsile järele kahlata, võttis püksidki jalast, kuid pöördus pooles maas tagasi, vee ähvardades taskutesse tungida.

Siit veidi maad eemal elas Pääru-taata.

„Kutsume Pääru-taadi appi,“ ütlesin.

„Tema kaebab ära, parem katsume oma abiga müts kätte saada,“ arvas Kusti nõutult vett solistades.

„Kas näed seda küna teisel pool lahte, selles on muidugi ka möla, katsume sellega.“

„Kui arg sa oled, kui on küna, siis toome künaga mütsi ära,“ ütles Kusti, jooksis ümber lahe, tuli sama teed künaga tagasi ja käsutas mind: „Hoiä küna seni kinni, kui ma sisse ronin, aga ruttu, muidu vajub müts põhja.“

Täitsin kohe käsku, sest poisi vastu, kes julges künaga järvele sõita, pidi ometi aukartust tundma, päälegi kui ta oli minust paar aastat vanem ja tugevam.

Küna ronind, hakkas ta mütsi juure sõudma, õngitses selle kuidagi välja ja sõudis siis tagasi kaldale, suu laial naerul, ise laeva vilet järele aimates vilistades.

„Said ikka mütsi kätte.“

„Miks mas? ei pidand saama, aga kas sina ka oleksid julend niiviisi sõita?“

„Ei tea.“

Kusti hakkas märgi pükse jalga tirima, kuid need kleepusid siin-sää! jalgade külge ega tahtnud kuidagi ülespoole nihkuda. Läksin appi.

„Kas arvad, et ma ei saa püksegi jalga, ja ometi käisin ma järvel,“ ütles Kusti veidi haavatuna, tiris siis kõigest jõust ja sai viimaks ometi püksid omale kohale. „Nüüd viime küna tagasi, aga otsekohe üle lahe. Tule, ma võtan su kaasa.“

„Ma arvan, küna ei kannä meid mõlemaid. Küna omanik võib ka tulla ja ... viime parem rannavett mööda.“

„Argpüks oled, vaata kuidas mina sõidan!“

Astus künnä ja sõudiski teise kaldä poole. Veidi maad sõudnud, hüüdis ta: „Küna põhi on hõre nagu sõel, laseb vett läbi.“

„Sõida siis ruttu tagasi, muidu upud,“ hüüdsin kaldalt.

„Küna viin ikkagi omale kohale,“ jonnis Kusti ja sõudis edesi.

Lahe keskel muutus ta nägu üsna nutuseks, hakkas siis kõigest jõust sõudma, katsus mütsiga vett välja tõsta, kisendas surmahirmus ja sõudis jälle. Küna ei hoolind siiski kõigest sellest, vaid vajus järjest sügavamale.

Jooksin hingeldades mööda mättaid, mä-taste vahesid ja liivast randa teisele kaldale.

Küna vajus veel paar tolli, siis kadus teine äär vette, vulinal voolas vesi sisse ja varsi oli terve küna vees.

„Appi!“ hüüdis Kusti ja hüppas vette.

„Mull... mull... mull...“

„Appi, upub!“ karjusin.

Tühi küna ilmus veepinnale.

*

Viimaks ilmus nähtavale ka Kusti pää, kuristas suutäie vett, liiva ja veel muud ühteist ja hüüdis:

„Hästi läks, jalad on põhjas.“

„Jumalale tänu, muidu oleksin ehk mina veel süüdlane olnud,“ mõtlesin.

Kaldale liginedes ilmusid veest välja esiti kael, siis pikkamisi muu keha, kaetud ohtralt vett tilkva kuuega, ja pükstega; veidi kohkunud oli nägu, vist nägi Kusti põhjas midagi hirmsat asja.

Ütlesin talle: „Su riided on märjad, nendega pole viisakas koju minna, vaja neid enne kuivatada.“

Teest kõrvale, päikesepaistelise mäeveerule laotasime riided kuivama, liigutasime neid, puserdasime ja tarvitasing kõiki muid pesukuivatamisesse puutuvaid teadmisi ja saime niiviisi õhtuks riided kuivaks.

Koduteel oli Kustil põhjus uhkustamiseks: „Näe mis mina tegin, seda kõlhab teistele poistelegi rääkida, aga näe, sina ei julend.“

Ja tõesti polnud ma sel päeval midagi nimetamisväärilist teind.

Kufsevalikust.

Noortele alkkooli lõpetamise puhul.

Paari nädala pärast saavad tuhanded lapsed, tüdrukud ja poisid, kätte alkkooli lõputunnistuse. See päev on nendele kõigile rõõmupäevaks, sest on ju suur samm elus edesi jõutud. Kuid ühes rõõmuga tulevad ka elumured: mis teha edesi? Kahtlemata tahavad peaaegu kõik noored alkkooli lõpetamisel edesi õppida, ja vast ainult üksikud ei tunne selleks mingit huvi. Aga missugusse kooli astuda? Keskkooli? Kas on selleks ainelist

jõudu? Kas on andi „koolitarkuse“ õppimiseks, s. o. ainult pääga töötamiseks? Ja kui kord keskkool lõpetatud, kuhu siis elus minna? Kas maksabki tungida linna, kuna ka põllutöö väga tähtis ja toidab kõige rohkem inimesi? Kas ei leidu ameteid, elukutseid, mis oma jõududele ja kalduvusile vastavad? Ka palju teisi küsimusi kergib noortel, kui kooli lõputunnistus käes. Neid lahendada ei ole sugugi kerge. Kõige päält on tarvis oma

sisemisi soove kaaluda, kuivõrd on nad täideviidavad, ja selle üle mõelda, mis tõesti endale jõudude ja võimete kohane. Muidugi ei ole üleliigne ka nõu küsida isalt-emalt, õpetajatelt ja teistelt vanematelt inimestelt. Aga ka nende nõuannet tuleb kaaluda, sest vaatavad ju nad asjale oma arusaamisega, oma huvidega.

Eriti hinnata tuleb neid püüdeid, mis juba kauemat aega püsivad: juhuslikud huvid on ka kergesti möödaminevad. Igatahes, ärgu kohtagu kutsevaliku küsimused ühtki noort. Rõõmsa ja julge pilguga läheme oma eluteed edesi vastu paremale tulevikuks.

Joh. Käis.

Õigel teel.

I. K.

I.

Jaan, viieteistkümnepäevane poiss, lõpetab mõne nädala pärast kooliskäimise: ta saab ju algkooli kuuenda klassi lõputunnistuse. Viimastel päevadel kevadel ei olnud tal enam himugi koolipingil istuda ja meelsamini oleks ta vabas looduses viibind.

Homme Jaan kooli ei lähe. Isa ütles, et ta peab kaerapõldu äestama, sest on paras aeg kütida ja isa ükski ei jõua tööga valmis. Need isa sõnad panid Jaani südame põksuma. Öhtul magama minnes mõtles ta selle üle, kuidas hommikul kell kaheksa, kui teised lapsed kooli lähevad, tema juba kaerapõllule ühe korra pääle ajand ja söömaajaks võib tulla koju puhkama.

Teisel hommikul oli Jaan vara jalul. Ta ei oodanudki ulesajamist ja tuli voodist välja riiepa kui päike hakkas tuppa paistma. Asjatundlikult ja eneseteadlikult vaatas ta üle raudakke ning leidis säääl tarviliku olevat mõnd pulka natukene õiendada. Hobused söödud, tõi Jaan neid tallist välja, aga rakendamisega ei saand poiss veel hästi toime. Ta trööstis end mõttega, et ka see töö varssi käes on.

Isa aitas äkke põllule viia, rakendas säääl hobused ja säädis ka muidu kõik korda. Ja siis sammus Jaan äkke taga ühest nurme otstast teise. Ta oli uhke oma tööst.

„Meie, põllumehed, teeme loovat tööd ja peame vastu tuulele ja tormile,“ tuletas meele Jaan isa sõnu, peatades hobuseid ja vaadates pehmele, tasasele äestatud põllule, kus kuld-nokad hoolega oma hommikutoitu korjasid.

Päev möödus töös nii kiiresti, et Jaanil oli öhtul kahju koju tulla teadmusega, et homme peab jälle koolis olema. Väsimust ei tunnud ta sugugi. Jalad küll olid natukene tuimad, aga meel oli rõõmus. Voodis lamades mõtles Jaan veel kaua selle üle, kuidas mõne nädala pärast kaeraoras roheline vaibana katab põllu, kus ta täna väsimatult töötas: kuidas oras sirgub viljaks, kuidas sügisel seda niidetakse ja koristatakse. Veel hiljem tuleb viljapeks. Masin undab reheall, terad jooksevad kotti...

Nii unistades jäi Jaan kõvasti magama ja ei kuulnud enne, kui hommikul kell seitse ema ta üles ajas: „Aeg on kooli minna!“

Jaanil ei ole vist küll raske endale õiget ametit valida!

II.

Juba väikese lapsena tegi minule rõõmu näputöö, ja see rõõm kasvas alatasa, kui vanemaks sain. Kui ma koolilõpetamisel pidin endale ametit valima, siis ei teind see küsimus minule ühtki raskust. Oli selge, et hakkam õmblejaks. Nüüd olen ma juba kuus aastat seda tööd teind ja tunnen tema häid ja varjukülgi. Aga siiski ei kahjats ma sugugi, et valisin nimelt selle ameti. Ka minu ametiõed räägivad sedasama.

Muidugi paistis minule mõnikord õmblemine vastumeelsena, aga nii oleks juhtunud minuga ka igal teisel alal, sest minu iseloom on vähe püsiv ja ma otsin ikka vaheldust töös.

Kord läks asi isegi nii kaugele, et ma nõela kõrvale heitsin ja toatüdrukku hakkasin. Ka seda ma ei kahjats. Uues ametis õppisin palju kasulikku tundma. Palju, palju uusi muljeid ja kogemusi sain ma uues teenistuses; aga ikka selgemaks sai minule ka, kui armas õieti on õmbleja amet. Ma hakkasin päris igatsema oma endise töö järele ja ei rahunud enne, kui tulingi tagasi sellele tööle.

Mis kõige rohkem raskust teeb minule, see on vaikselt istumine. Ikka meelsalt aitan ema pesu juures ja haaran labida, et aias peenraid kaevada. See tuleb jõu ülekuulusest, mis endale rakendust ei leia. Mis aga õmblejale tarvis läheb, on osav käsi, hääd silmad ja püsivus istumiseks.

Paremat rahuldust leidsin omas töös, kui hakkasin oma mõtete järele looma. Harilikult on kõik laudlinade, patjate ja käterätikute mustrid moelehtedest maha joonistatud. Ka mina tegin alguses nii ja kogusin endale terved virnad igasuguseid moelehti. Lõpuks tüüritas mind see kopeerimine, ja ma katsusin iseseisvalt joonistada. Katsuge aga kordki nii, ja teie näete, missugust rõõmu toob oma leidus, oma iseseisev töö, ja märkate, kui palju maitsetut on igasugustes moelehtede mustrites.

Ma arvangi, et õmbleja amet püsivalt huvitab ainult neid, kes iseseisvalt suudavad töötada, sest siis leiame omas töös küllalt vaheldust ja ergutust.

Ja nüüd, armsad Liisid ja Minnid, palju õnne teie kutsevalikul!

LOODUSESÕBRA NURK.

Kevade liikumine jürikuu.

Jahedate ilmade tõttu ei ole jürikuu lõpp kevade liikumisse peaaegu mingisuguseid uudiseid toonud. Võiks ainult ära märkida esimese kõuevihma 26. apr. Tartumaal ja ka Tallinna ümbruses ja esimese kääo kukkumise 30. apr.

Vaatlusi saanud: J. Valter, J. Imelik, L. Liigand, A. Kurut.

Jürikuu auhinna sai L. Liigand: „Fr. Kahn. Linnutee.“

Ülesandeid ja küsimusi.

1. Lõigata võilille õievars pikuti 3—4 ribaks ja hoida neid vee all. Seletada tähelepandud nähtust.

2. Mis võib tähele panna, kui katta mõneks ajaks (umb. 1 tund) lopsakas jänesekapsa puhmuke metsas tühja kastiga või kui tema lehtedele liiva puistata?

3. Mitu minutit kestab lõkese laul õhus?

4. Kas langevad vihmatilgad kevadel vabalangemis-saaduse järele?

5. Peedu läks västraga kalale. Varsti silmaski ta jõepõhjas kala ja sihtis västra sellele täpselt pääle. Oma üllatuseks aga leidis ta, et ei taband kala. Kuidas see juhtus? Seletusele ka joonis juure lisada.

Lahenduste saamise tähtaeg — 1. jaanikuu päev s. a. Auhinnaks hüdroomeeter (õhuniiskuse mõõtja).

Noorusmaalased! Levitage „Noorusmaad“, võitke oma ajakirjale uusi sõpru ja lugejaid!

Iga noorusmaalane peaks pidama oma kohuseks tuua noorusmaalaste perre vähemasti üks uus tellija. Kui seda katsute teha, siis see ei osutu sugugi võimatumaks.

Ülesandeid ja võistlusi.

8. ülesanne.

Missugusest Noorusmaa aastakäigust ja numbrist on pärit järgmine katke: „maastik on väga huvitavalt mitmekesine. Siin on kõrged liivarannad mändidega, edesi lai liivalagendik nagu kõrb, kus päike kiitab tuuliselgi ilmal liiva nõnda soojaks, et paljajalu valus käia.“

Õieti lahendajaile loositakse hää raamat. Lahendused tulevad saata toimetusse jaanikuu 15. päevaks. Lahendusi võivad saata kõik noorusmaalased, kes tellisid ajakirja vähemasti veerandaastaks.

5. ülesande lahendus.

Pilti hoolikalt vaadeldes leiata säält 17 inimest tegevuses: 1) poiss lennutab tuulemadu, 2) kütt laseb jänest, 3) kalamees õngitseb, 4) niitja läheb heinamaale, 5) karjane ajab karja, 6) töömees ajab kärü, 7) kunstnik maalib, 8) laps vankriga, 9) mees viljakoor-maga, 10) laps õhupalliga, 11) keegi hirmutab kassi, 12) perenaine viskab

kanadele teri, 13) lahtisest uksest pühitakse, 14) alknast klopitakse riideid, 15) peremees toob hobust välja, 16) poiss võtab puust õunu, 17) keegi jalutab koeraga.

Õigeid lahendusi 41. Auhinnaks sai loosimisel M. Villemson Pärnust raamatu „Tüürimees tubli“.

Kaks võistlust.

Noorile kunstnikele ja luuletajaile kaks ülesannet:

1) Joonistage pilt „Kevade tulek“ (tuš, must kriit, pliiats) ja saatke toimetusse 15. jaanikuu päevaks.

Parematele töödele auhinnaks kunstikirjandust. Esimene auhind: peatselt ilmuv „II eesti kunsti aastaraamat“.

2) Saatke samast aimest — „Kevade tulek“ kirjutatud laul (mitte üle 30 rea) toimetusse samaks ajaks.

Paremate laulude eest auhinnaks häid luuletuskogusid. Tähtaeg sama, mis eelmiselgi.

Kõige paremad tööd avaldatakse Noorusmaas.

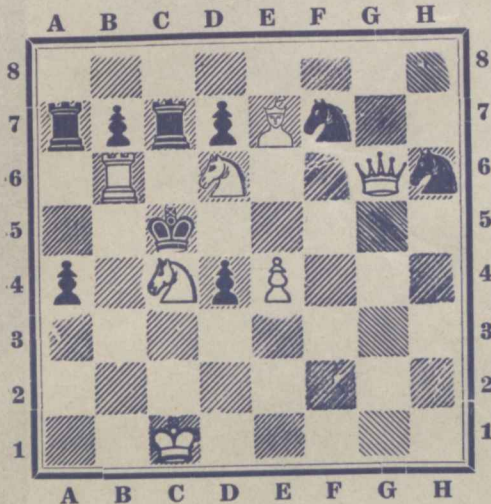
M a l e.

Toimetaja A. Burmeister.

Ülesanne nr. 19.

Kokku säädnud K. Grabowski (Varssavis).
(III auhind „Tygodnik illustrowany“ turniiril).

Mustad.

Valged.

Valged: K c1, L g6, V b6, O e7, R c4 ja d6, E e4.

Mustad: K c5, V a7 ja c7, R l7 ja h6, E a4, b7, d4 ja d7.

Valged algavad ja annavad matt kahe sammuga.

Selle ülesande lahendamine annab võistlusel kaks punkti.

Ülesande nr. 17 lahendus.

1. (L a7-g7), O c1:a3,
2. V f6-d6 annab matt.
1. (L a7-g7), V h8-a8 +,
2. V f6-a6 annab matt.
1. (L a7-g7), K c3-b2,
2. V f6-f2 annab matt.
1. (L a7-g7), K c3-d4,
2. V f6-f5 annab matt.
1. (L a7-g7), d4-d3,
2. V. f6-f3 (ehk -d6) annab matt.

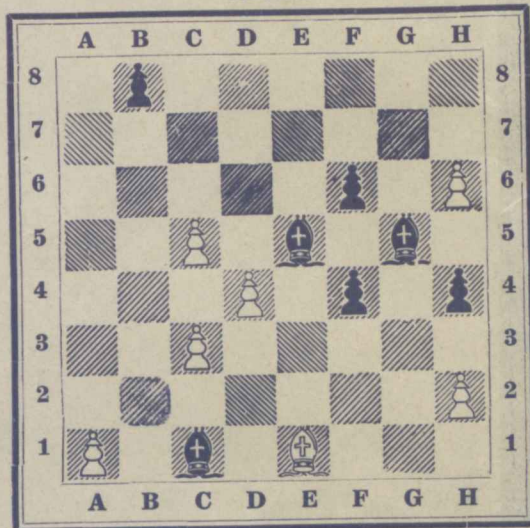
K a b e.

Toimetaja A. Burmeister.

Lõpumäng nr. 10.

Kokku säädnud B. Treinbuk (Vetikis).
(„Noorusmaa“ originaal.)

Mustad.

Valged.

Valged: K e1, L a1, c3, c5, d4, h2 ja h6.

Mustad: K c1, e5 ja g5, L b8, f4, f6 ja h4.

Valged algavad ja võidavad.

Selle ülesande lahendamine annab võistlusel kaks punkti.

A. Grünbergi ülesande nr. 7 lahendus.

1. K c5-d4, h2:f4:h6,
2. a5-b6, K d8:a5,
3. f6-g7, h6:i8,
4. K d4-c3, K a5:d2,
5. K e1:c3, f8-g7,
6. e5-f6, g7:e5:c7,
7. K f2-b6, c7:a5,
8. K e7-b4 ja must lihtkivi on kinnistatud.

